

ROLA TOŻSAMOŚCI MIEJSCA W PROCESIE PROJEKTOWYM OBIEKTÓW HOTELOWYCH

Barbara Linowiecka¹

1. WSTĘP

Celem pracy jest wykazanie istotnej roli źródła przekazu przestrzennego, opierającego się na tradycji, kulturze i historii, oddziałującego na kształtowanie wnętrza obiektów hotelowych, funkcjonujących poza siecią obiektów o z góry założonych standardach projektowych. Zagadnienie to omówione zostało na przykładach wybranych polskich i europejskich hoteli, w których wykorzystanie indywidualnych cech projektowanych obiektów odegrało znaczącą rolę w procesie projektowym, lub takich, dla których to założenie zostało pominięte. Analizowane obiekty pomimo bardzo współczesnego języka projektowego są w kontekście tożsamości miejsca czytelne i mają zrozumiały przekaz projektowy.

2. TOŻSAMOŚĆ MIEJSCA JAKO CZYNNIK INDYWIDUALIZACJI NA PRZYKŁADACH WYBRANYCH OBIEKTÓW HOTELOWYCH

2.1. Przykłady pozytywne

Pozytywne przykłady hoteli ilustrują kryterium świadomego projektowania z uwzględnieniem indywidualnych cech projektowanych obiektów. Obiekty nasycone są kreatywną kompozycją, często wynikającą z pierwotnej funkcji obiektu, oraz symboliką, regionalnymi materiałami i wzornictwem, tradycyjnym detalem czy lokalną technologią wykonania wnętrza. Autorzy wielu z nich na podstawie badanej tożsamości miejsca tworzą ją na nowo, projektując nowe treści spójne z tym, co dziedziczone i zastane.

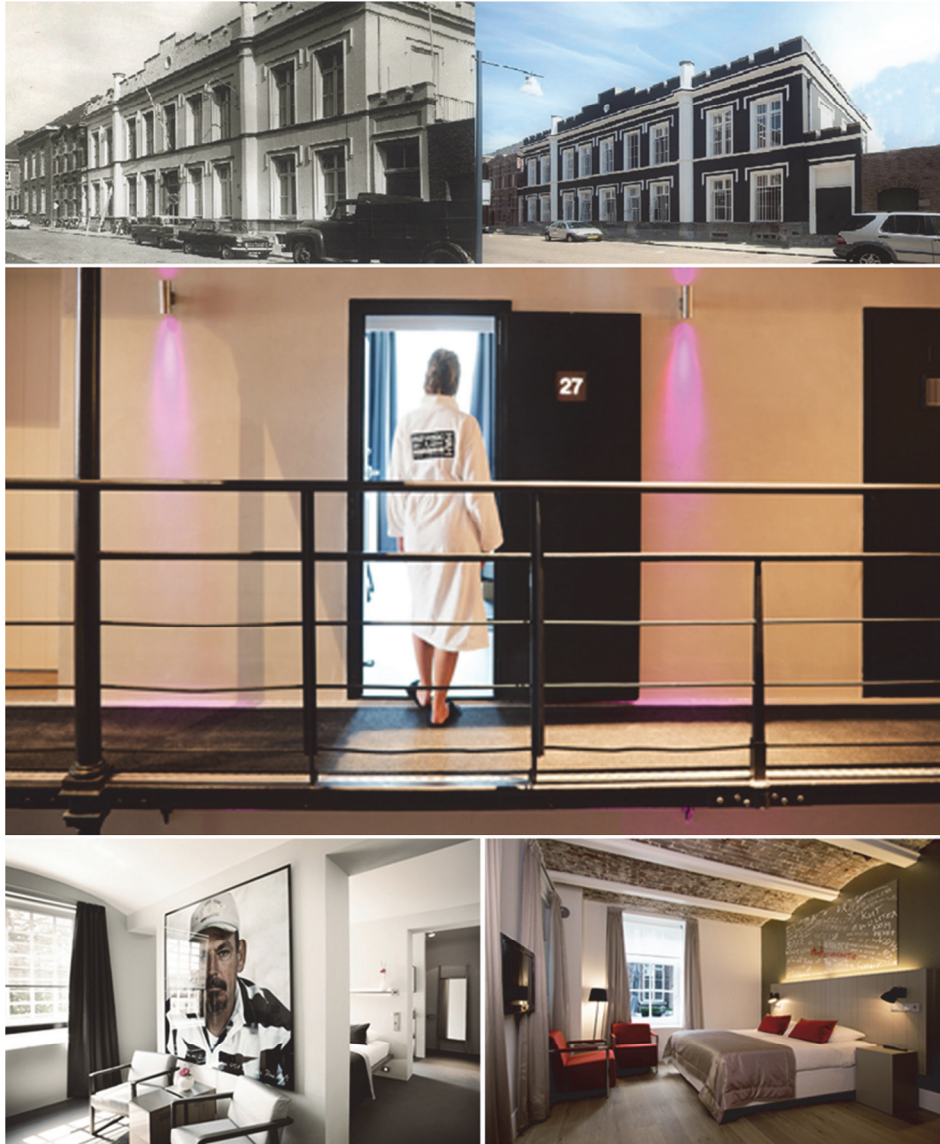
Hotel Het Arresthuis, Roermond, Holandia, 2011 r.

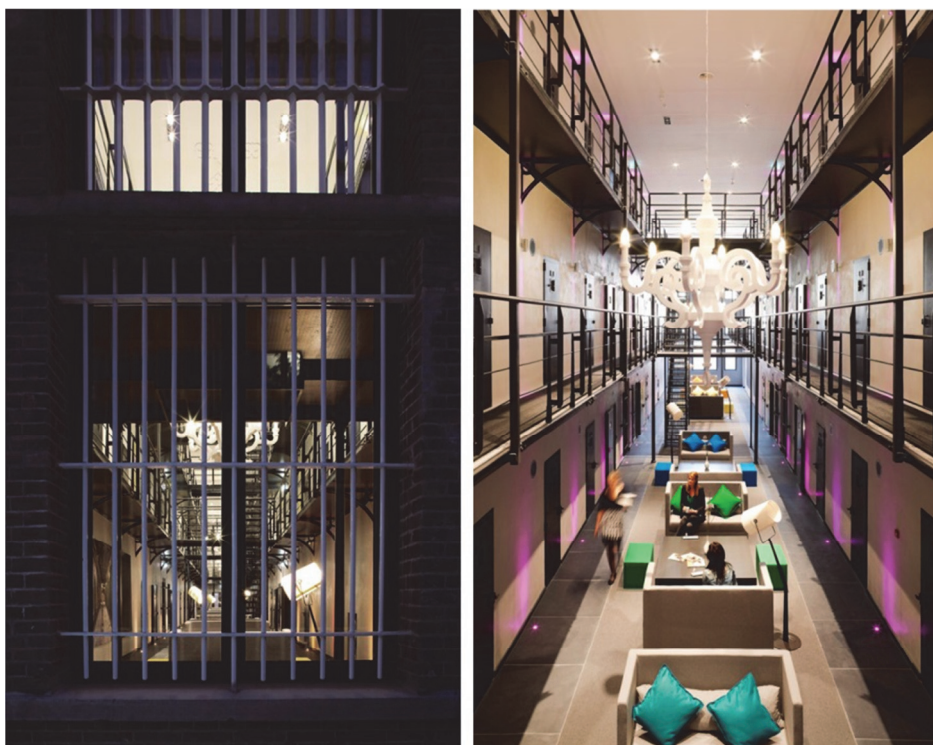
Butikowy hotel powstał w dawnym więzieniu, którego początki sięgają 1836 roku. Było to jedno z najbardziej przerażających niderlandzkich więzień, które na dobre zostało zamknięte w 2007 roku. W 2011 roku ze 105 komórek dla więźniów powstało 40 apartamentów dla gości, które wychodzą na stary więzienny korytarz. Architekci nieznacznie wpłynęli na konstrukcję i architekturę monumentalnego więzienia. Wszystkie pokoje zostały zaprojektowane w nowoczesnym stylu i wypełnione minimalistycznymi meblami, jednakże pozostawiono w nich kilka elementów, które przypominają historię tego miejsca. Kraty oraz drzwi do pokoi są wspomnieniem o dawnych więziennych lokatorach, a więzienny hol stanowi jak dawniej dominantę kompozycyjną. Grupa Van der Valk w swoich założeniach projektowych bardzo ciekawie zachowała proporcję pomiędzy elementami nawiązującymi do historii i funkcji tego miejsca a współczesną estetyką i zapotrzebowaniem klientów. Goście hotelu są w stanie zapłacić bardzo duże pieniądze, aby spędzić noc w więziennym hotelu, to potwierdza, że tożsamość miejsca

---

¹ Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, Katedra Architektury, Al. prof. S. Kaliskiego 7, 85-796 Bydgoszcz, e-mail: barbara.linowiecka@utp.edu.pl

która istotnie wpływała na estetykę tego obiektu, podniosła jego atrakcyjność na rynku. Elementy odkryte przez architektów, będące dziedzictwem tego miejsca, stały się silnym elementem estetycznym, ciekawie kreującym wnętrze, zaś zachowany układ pomieszczeń zdeterminował rozmieszczenie funkcji hotelowych, co wpłynęło na jego oryginalność i atrakcyjność (rys. 1).

Rys. 1. Hotel Het Arresthuis (zdjęcia udostępnione dzięki uprzejmości Hotelu Het Arresthuis z prywatnej dokumentacji)

Hotel Casa Talia, Modica, Włochy, lata 2001-2009

Tożsamość miejsca w projektowaniu tego hotelu stanowiła niezwykle istotny element, czego dowodem są przede wszystkim zastosowane materiały, których historia i pochodzenie ściśle związane są z terenami południowej Sycylii. Casa Talia to kompleks dwunastu domów jednorodzinnych rozmieszczonych w kręgu wokół śródziemnomorskiego ogrodu. Struktura tego obiektu jest dość nietypowa; kompozycja kilkunastu niezależnych domków odrestaurowanych z wykorzystaniem naturalnych, tradycyjnych materiałów tworzy spójną całość i emanuje śródziemnomorską estetyką. Małżeństwo architektów było zafascynowane bogactwem Sycylii i zdecydowało się przy wykończeniu wnętrz korzystać jedynie z naturalnych, miejscowych materiałów, które stanowią niezwykle bogate dziedzictwo tego miejsca. We wnętrzu pojawiają się elementy drewniane, ceramika ręcznie malowana tradycyjnie w sycylijskie wzory i kamienne ściany. Zastosowano tradycyjną technikę tynków wapiennych oraz tradycyjne wzorzyste płytki. Wykonawcy korzystali tylko ze starych technik budowlanych tak, aby nie naruszyć autentyczności tego miejsca. W efekcie powstało dziewięć pokoi, które sprawiają wrażenie pięknie urządzonej jaskiń bogatych w wyszukane meble oraz gromadzone przez lata książki i zabytkowe płytki. Wszystkie pokoje utrzymane są w spójnej kolorystyce panującej na terenach basenu morza śródziemnego. Efektem zrealizowania projektu są nowe wnętrza, zachowano jednak tkankę architektoniczną, szanując tym samym historię i tradycję (rys. 2). Pomimo użytych materiałów oraz

techniki wykonania wnętrza przestrzenie są nowoczesne i wyposażone w elementy, których oczekuje dzisiejszy klient hotelowy, jak m.in. automatyka budynku, klimatyzacja, Wi-Fi, wszelkie potrzebne sprzęty rtv i agd. Architekci, zachowując pozorną prostotę, wykreowali wnętrza stylowe, wygodne i pomysłowe. Każdy zakątek Casa Talia przypomina na różne sposoby wspaniałą przeszłość kulturalną wyspy, w tym okresy greckiej, arabskiej i hiszpańskiej dominacji.

Rys. 2. Hotel Casa Talia (zdjęcia udostępnione dzięki uprzejmości autora zdjęć Simone Aprile i Hotelu Casa Talia)

HOT_elarnia, Puszczykowo, Polska, 2010 r.

Hotel zaprojektowany przez architekta Bartosza Koniecznego jest kolejnym przykładem nowo powstałego obiektu w Polsce, w którym tożsamość miejsca odegrała istotną rolę w projektowaniu. Kompleks jest przykładem połączenia ciekawej i wyjątkowej architektury ze światowym designem, tradycji z nowoczesnością (rys. 3). Można zauważyć nowatorskie podejście niekonwencjonalnego połączenia polskiej kultury i tradycji z nowoczesnymi światowymi trendami, w efekcie czego powstała elastyczna i spójna całość. Zewnętrzny obraz to dach z grubej warstwy złocistej strzechy, pobielane ściany oraz cokoły wykonane z kamienia polnego. Architektura idealnie wkomponowuje się w zastany pejzaż, wpisując się w kontekst przyrody, oraz nawiązuje do budynków mieszczących się dawniej na tych terenach. Wpływy staropolskie zostały zachowane na zewnątrz budynku. Wnętrza przeciwnie, kontrastowo są bardzo nowoczesne, nasycone stalą, betonem, szkłem i wysokiej klasy wzornictwem i sztuką.

Rys. 3. Hotel HOT_elarnia [hotelarnia.pl]

W pomieszczeniach znaczącym materiałem jest drewno, nawiązujące do sąsiadującego z obiektem lasu. Zastosowane zostało tutaj w różnej formie: znajduje się na podłogach w postaci surowych, naturalnych desek, a w głównej sali restauracyjnej są to całe konary dzielące i dynamizujące wnętrze, liczne są także drewniane elementy wzornicze jak stołki, krzesła, wezłowania łóżek itp. W tych minimalistycznych przestrzeniach odczuć można specyficzny, indywidualny charakter i niezwykle szacunek do sielskiego otoczenia, pomimo braku jednoznacznych elementów projektowych we wnętrzach, uwzględniających regionalizację i tożsamość miejsca. Wnętra te nie są anonimowe ani oderwane w swojej estetyce od bryły, terenu i regionu. Wrażenie takie wywołują pomimo to, że są zaprojektowane w zupełnie innym, kontrastowym stylu niż architektura. Jest to przykład postawy badawczej architekta, który nieprzypadkowo podejmuje się w procesie projektowym wykorzystania pewnych elementów związanych z tożsamością tego miejsca, jak również w pełni świadomie z niektórymi rezygnuje, tworząc nową tożsamość.

2.2. Przykład kontrowersyjny

Hotel Venecia Palace, Michałowice, Polska, ok. 2004 r.

To nowo powstały obiekt hotelowy, który w swojej estetyce zarówno w architekturze, jak i we wnętrzach nie uwzględnia tożsamości miejsca. Obiekt powstał w Polsce, jednakże nawiązuje do architektury włoskiej z okresu Ludwika XIII. Wnętra zaprojektowane zostały w stylu rzymsko-weneckim w tonacji beżów i brązów, jednakże wykonane głównie z zabudowy kartonowo-gipsowej. Na wielkich przestrzennych holach zobaczyć można rzeźby faraonów, sztuczne palmy, zaś na fasadzie budynków kaskady gzymsów, kolumny z korynckimi głowicami. Na dachu znajduje się kartusz herbowy, a złote drzwi prowadzą do pałacowych budynków zaprojektowanych na dwunastohektarowej działce. We wnętrzach panuje również przepych; na ścianach zobaczyć można freski oraz stylizowane na barok obrazy w asyście dekoracji z luksferów oraz kolorowego oświetlenia ledowego. Inspiracja piękną architekturą Wenecji doprowadziła w tym przypadku do posadowienia sztucznych lwów na wejściu, gipsowej kolumnady, imitacji mostu Rialto, połączonych Atlasów ze styropianu podtrzymujących sufit i łuku triumfalnego (rys. 4).

Powstała w szczerym polu pod Warszawą architektura nie ma żadnych związków z historią tego miejsca; jest obca wobec otaczającego krajobrazu Mazowsza. Zaprojektowane wnętrza są wyrazem „prozaicznej imitacji”, będącej efektem wyrachowanej ekonomii. Nietrudno zauważyć, iż tożsamość miejsca nie była czynnikiem istotnym w projektowaniu tego obiektu. Elementy architektury i wnętrz mają swoje źródła jedynie w nieodgadnionym świecie komercji.

Rys. 4. Hotel Venecia Palace [hotelveneciapalace.pl, bryla.pl]

3. ZESTAWIENIE WYBRANYCH PROJEKTÓW STUDENTÓW ARCHITEKTURY WNĘTRZ

Przyszli adepci uniwersyteckiego kierunku Architektury Wnętrz podjęli się zaprojektowania hotelu i przeanalizowania roli tożsamości miejsca w procesie projektowym. Wykonali projekty obiektów hotelowych w różnorodnych przestrzeniach „obarczo-

nych” dziedzictwem kulturowym. Powstałe prace stały się powodem do dyskusji o żywotności udziału tożsamości miejsca w procesie projektowym, w rezultacie których przyszli projektanci uznali, iż proces projektowy winien odbywać się w zgodzie z szacunkiem do ciągłości tradycji i kultury, jej swoistego DNA, źródła mającego odrębną, czytelną i rozpoznawalną jakość.

Projekt I powstał w dawnej fabryce błon fotograficznych przy ul. Pięknej w Bydgoszczy, niegdyś niezwykle prężnie działającej firmy, dziś opustoszałego obiektu, niszczonego i szpecącego okolice. Celem studentów było zachowanie unikalnego charakterystycznego, postindustrialnego klimatu miejsca z jednoczesnym nadaniem mu nowej funkcji (rys. 5).

Rys. 5. Projekt hotelu w dawnej fabryce [opracowanie K. Bonk i J. Kolasiński]

„Otwarta przestrzeń fabryczna – napisali autorzy – niczym skorupa, błona okala znajdujące się w niej kubiki, w których usytuowane są funkcje hotelowe i gastronomiczne. Korytarz, w nawiązaniu do sąsiadującej Brdy, wije się niczym meandry rzeki wzdłuż całej konstrukcji. Diagonalny, dynamiczny układ dzięki zastosowaniu modułowości jest harmonijny oraz spójny z atmosferą fabryki – oszczędnej w formie, przestronnej i ergonomicznej”. Dogłębna analiza dziedzictwa dawnej fabryki bardzo ciekawie wpłynęła na studenckie pomysły projektowe, w rezultacie czego powstał oryginalnie i nowoczesnie zaprojektowany obiekt hotelowy o niestandardowych rozwiązaniach przestrzennych.

Projekt II powstał w dawnym dworcu PKP w miejscowości Lubawa, który obecnie jest nieczynny i pełni funkcję mieszkalną. Dzięki użyciu materiałów nawiązujących do pomniemieckiej stacji PKP, jakimi są stal i czerwona cegła, budynek zachował swój dawny charakter. Zyskał również nowoczesne wnętrza. Po analizie elementów wzorniczych i meblarskich stosowanych w przedziałach pociągów w hotelu zostały zaprojektowane składane i chowane meble mające wiele różnych zastosowań, dzięki czemu tak niewielka przestrzeń mogła spełniać wiele funkcji. Restauracja po schowaniu krzeseł w podłodze staje się przestrzenią wystawienniczą, która w kilka sekund może przemienić się w salę konferencyjną. Analogiczna sytuacja ma miejsce w pokojach hotelowych, które przekształcić można z pokoju jednoosobowego na wieloosobowy (rys. 6).

Rys. 6. Projekt hotelu w dawnym dworcu PKP [opracowanie K. Gajewska i A. Olesiak]

Głównym założeniem projektu III było wkomponowanie hotelu w dziedzictwo Chrystkowa, miejscowości położonej w obszarze malowniczych, wiejskich krajobrazów. W dużym stopniu projekt odnosi się do kultury mennonitów, ich obyczajów, a zarazem zachowanej architektury podcieniowej. Obiekt ma system ramp, które ściśle

związane są z tożsamością miejsca, gdyż niegdyś służyły mennonitom do wprowadzania zwierząt do domów podczas ulew. W centralnym punkcie obiektu został umieszczony stół, służący do wspólnego spożywania posiłków oraz spędzania wolnego czasu (rys. 7). Pozwala to na integrację, która była ważnym elementem egzystencji owej wspólnoty.

Aktywny, kreatywny i emocjonalny udział studentów w przeprowadzonym ćwiczeniu był dla autorki kolejnym argumentem przemawiającym za żywotnością roli tożsamości miejsca w projektowaniu wnętrz. Dla młodych adeptów architektury wnętrz było to istotne doświadczenie, którego idea będzie towarzyszyła ich przyszłym dokonaniom twórczym.

Rys. 7. Projekt hotelu w Chrystkowie [opracowanie M. Wiewiór i M. Płończak]

4. PODSUMOWANIE

„Doświadczenia krajów europejskich potwierdzają, że świadome działania zmierzające do podnoszenia jakości ‘języka przekazu’ w studiach, koncepcjach, projektach i realizacjach, przywracają świadomość tożsamości lokalnej i ożywienie dla publicznej otwartości mieszkańców” [Wrana 2011]. Obecnie zaobserwować można obfitość działań twórczych, będących wyłącznie wolną wizją projektową, daleką od respektowania tożsamości miejsca, w którym są realizowane, przekazujących nieokreślony komunikat dla przyszłych pokoleń.

Człowiek ma potrzebę obcowania w dobrze zaprojektowanej przestrzeni, poszukuje obiektów, w których odczuwalny jest charakter miejsca, wynikający z jego położenia, historii, tradycji czy kultury. Dowodem na to są nie tylko opinie profesjonalistów, ale i liczne wypowiedzi w mediach turystów i mieszkańców, pełne krytyki wobec obiektów budowanych w kontraście do lokalnej tożsamości. Potwierdzają to także omówione przykłady hoteli, które zaprojektowane w zgodzie z tożsamością miejsca budzą wielkie zainteresowanie gości z całego świata.

LITERATURA

Burdzik T., 2012. Przestrzeń jako składnik tożsamości w świecie globalizacji. *Kultura – Historia – Globalizacja* 11, 13-27.

Innowacyjność a tożsamość miejsca w rewitalizacji obszarów miejskich, 2012. M. Żmudzińska-Nowak (red.), Politechnika Śląska Gliwice, Manuel Sabalczyk, fragment recenzji, 200.

Lubowiecki-Vikuk A.P., Podgórski Z., 2013. Zachowania i preferencje turystyczne młodzieży akademickiej. [W:] *Współczesne uwarunkowania i problemy rozwoju turystyki*, red. R. Pawlusiński, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Uniwersytet Jagielloński Kraków.

Montgomery Ch., 2015. *Miasto szczęśliwe. Jak zmienić nasze życie, zmieniając nasze miasta*. Wysoki Zamek Kraków.

Myczkowski Z., 2000. Tożsamość dawna i nowa. Materiały z Konferencji Naukowej Kongres kultury Polskiej 2000. *Architektura i dobra kultury, tożsamość i kontynuacja tradycji*, PAN O/Kraków, Politechnika Krakowska.

Pallasmaa J., 2012. *Oczy skóry. Architektura i zmysły*. Instytut Architektury Kraków.

Pawlicki B.M., 2007. *Architektura bez granic – peryferyjność czy uniwersalizm*. Teka Kom. Arch Urb. Stud. Krajobr. PAN O/Lublin, 107-116.

Purchla J., 2013. *Naród – Dziedzictwo – Pamięć*, wykład w Trybunale Konstytucyjnym. Warszawa.

Sarzyński P., 2012. *Wrzask w przestrzeni. Dlaczego w Polsce jest tak brzydko?* Polityka.

Springer F., 2013. *Wanna z kolumnadą. Reportaże o polskiej przestrzeni*. Wyd. Czarne.

Wrana J., 2011. *Tożsamość miejsca: kryterium w projektowaniu architektonicznym*. Politechnika Lubelska.

Wrana J., 2012. Eseje o tożsamości miejsca. Architektura z poszanowaniem miejsca. Politechnika Lubelska.

Źródła internetowe

<https://www.hotelarnia.pl>.

<http://hotelveneciapalace.pl>.

<http://www.bryla.pl>